

ENSKILDA HÖGSKOLAN STOCKHOLM

Kandidatprogrammet i mänskliga rättigheter

EXAMENSARBETE

Höstterminen, 2024

Enskilda Högskolan
Stockholm

Utvecklingsamarbete och makt

Vad bidrar svenska kristna biståndsorganisationer till för
globala maktstrukturer?

Författare: Esther Rönnbrink

Handledare: Dan-Erik Andersson

Enskilda Högskolan Stockholm

Jag vill rikta ett stort tack till min familj, mina vänner och till min handledare Dan-Erik. Tack för råd, uppmuntran, tålamod och stöttning.

Sammanfattning

Bistånd ses ofta som en del av lösningen för att främja mänskliga rättigheter, minska fattigdom och nå en fredlig utveckling. Å andra sidan menar kritiska röster att bistånd och utvecklingssamarbete liknar det europeiska kolonialstyret. Trosbaserade organisationer har även starka kopplingar till kolonialismen. Därav undersöker denna uppsats svenska kristna utvecklingsorganisationer. Det är avgränsat på så vis att det endast är en del av bistånd som undersöks, det som kallas utvecklingssamarbete. Arbetet är även avgränsat till att endast undersöka på en text-och dokumentnivå. Genom att analysera organisationernas policys och strategier om deras partnerskap, ämnar uppsatsen att kritiskt utreda vad svenska kristna biståndsorganisationer bidrar till för globala maktstrukturer. De organisationer som granskas är ACT Svenska kyrkan, Diakonia och PMU. Med hjälp av ett dekolonialt perspektiv och teorin om eurocentrism utförs en kritisk diskursanalys på dokument om organisationernas partnerskap. ACT Svenska kyrkan, Diakonia och PMU bidrar, i sina dokument, till flera olika globala maktstrukturer. De bidrar till att öka jämställdhet, egenmakt och gemensamt ansvar samtidigt som de reproducerar strukturer från kolonialismen och eurocentrismen.

Abstract

Aid is often seen as part of the solution to improve human rights, reduce poverty and achieve peaceful development. On the other hand, critics argue that aid and development cooperation resemble European colonial rule. Faith based organizations also have strong links to colonialism. Hence, this paper examines Swedish Christian development organisations. It is limited in a way that only one part of aid is examined, the part that is called development cooperation. It is also limited to examining only at a text and document level. By analysing the organisations policies and strategies on their partnerships, the paper aims to critically examine what Swedish Christian aid organisations contribute to global power structures. The organisations under review are ACT Church of Sweden, Diakonia and PMU. Using a decolonial perspective and the theory of Eurocentrism, a critical discourse analysis is carried out on documents about the organisations partnership. ACT Church of Sweden, Diakonia and PMU contribute, in their documents, to several different global power structures. They contribute to increasing gender equality, empowerment and shared responsibility while reproducing structures of colonialism and eurocentrism.

Engelsk titel

Development aid and power- What kind of global power structures do Swedish Christian development organizations contribute to?

Nyckelord

Utvecklingssamarbete; Kristet bistånd; Globala maktstrukturer; Dekolonialt perspektiv; Eurocentrism

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1. Problemformulering	7
1.2. Syfte och frågeställning	7
1.3. Bakgrund	8
2. Tidigare forskning	10
3. Material och metod	15
3.1. Material	15
3.2. Avgränsningar	15
3.3. Etiska överväganden	16
3.4. Metod	17
4. Teori	18
5. Undersökning och analys	20
5.1. ACT Svenska kyrkan	20
5.2. Diakonia	26
5.3. PMU	30
6. Slutsatser och diskussion	33
Bibliografi	35

1. Inledning

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (SIDA) konstaterar att målet med bistånd är en hållbar framtid. Det kan ses som Sveriges gemensamma investering i en hållbar utveckling världen över.¹ SIDA menar att bistånd är det som minskar global fattigdom och skapar bättre förutsättningar för att världen får en fredlig utveckling.² SIDA betonar att bistånd är ett viktigt och väsentligt medel för att uppnå Agenda 2030, agendan innefattar bland annat att alla mänskliga rättigheter respekteras.³ Trots hoppet om bistånd som lösningen på den globala fattigdomen, människorättskränkningar och liknande problem finns det röster som menar att den ekonomiska obalans som finns mellan givare och mottagare inom utvecklingsbistånd, på många sätt, liknar det europeiska kolonialstyret. När betydligt rikare länder i norr utövar makt över länder med mindre rikedomar och ofta mer naturresurser, som dessutom ofta är gamla kolonier, menar forskaren Themrise Khan, att det nutida biståndet liknar dåtida kolonialism.⁴ Khan menar att utvecklingsbistånd, utan tvekan, har en koppling till kolonialism.⁵

Något annat som har en koppling till kolonialismen är trosbaserade organisationer. Troende aktörer har ofta en historia av kolonialism och rasism. Vilket i sin tur har lett till att, när trosaktörer är inblandade i utvecklingssamarbete, marginaliseras de lokala rösterna.⁶ Fram till åtminstone 1960-talet var kyrkor och religiösa rörelser den viktigaste länken mellan Sverige och icke-europeiska länder. Det tidiga svenska missionsarbetet var en form av koloniala relationer. Redan från mitten av 1800-talet har svenska missionsorganisationer utfört missionsarbete i Afrika.⁷ Den svenska missionen och dess missionärer fick något av en existentiell kris när avkoloniseringen motverkade den civilisatoriska ram som tidigare rättfärdigat deras arbete. Vissa menar att missionen banade väg för humanism och universalism. I flertalet afrikanska länder fyllde missionen en viktig funktion i deras postkoloniala nationella projekt. Medan det i andra delar av den afrikanska befrielseörelsen

¹ Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Så fungerar biståndet*. SIDA. 2024. [Så fungerar biståndet | Sida](#)

² Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Sidas arbete med fredliga och inkluderande samhällen*. SIDA. 2023. [Sidas arbete med fredliga och inkluderande samhällen](#)

³ Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Globala målen för hållbar utveckling*. SIDA. 2022. [Globala målen för hållbar utveckling | Sida](#)

⁴ Khan, Themrise, The narrative of decolonization of development aid, I: *Ideas*. 4 februari 2022. [The narrative of decolonization of development aid](#)

⁵ Themrise, The narrative of decolonization of development aid.

⁶ University of Leeds. *Decolonisation, development and faith*. Wilkinson, Olivia, Tomalin, Emma & Eggert, Philippa. 2022. [Decolonisation, development and faith | Religion in Public Blog](#)

⁷ Berg, Annika, Lundberg, Urban & Tydén, Mattias, *En svindlande uppgift: Sverige och biståndet 1945-1975*, Ordfront, Stockholm, 2021. S.32

riktades hård kritik mot missionsarbete.⁸ Frågan är om detta stämmer in på de svenska kristna biståndsorganisationerna, som idag ses som en viktig del i arbetet att säkerställa mänskliga rättigheter, bekämpa fattigdom och nå en fredlig utveckling.

1.1. Problemformulering

I takt med att nöden, väpnade konflikter och människorättskränkningar ökar har svenskar de senaste åren slagit givarrekord, svenska privatpersoner skänkte exempelvis år 2021 runt 9,3 miljarder kronor till svenska organisationer med välgörande ändamål.⁹ Däribland organisationerna ACT Svenska kyrkan, Diakonia och PMU.¹⁰ SIDA betonar att syftet med det svenska biståndet är att ge verktyg för människor att själva förändra sina liv.¹¹ Samtidigt finns det en helt annan syn på nutidens bistånd, som istället menar att bistånd hindrar länder från att utplåna fattigdom och utvecklas ekonomiskt. Vissa forskare menar att utvecklingssamarbete har gjort de fattiga fattigare och utvecklingen långsammare.¹² Kritiska rörelser ser bistånd som en form av nykolonialism, ett sätt för rika länder i globala nord att bibehålla sitt inflytande i globala syd.¹³ Som nämnts tidigare har trosbaserade organisationer en koppling till kolonialismen. Det väcker frågor huruvida kristna utvecklingsorganisationer är en del av den så kallade nykolonialismen. I en tid där konflikterna blir fler, nöden djupare och de mänskliga rättigheterna svagare är det högst aktuellt att utreda vad svenska kristna biståndsorganisationer, som mottar stora summor pengar, bidrar till för globala maktstrukturer. Kristendomens historiska koppling till kolonialismen, nutida kritik mot utvecklingssamarbete och dagens kriser kräver en kritisk granskning av svenskt kristet utvecklingsbistånd och vilka konsekvenser det får för de länder och människor som dessa organisationer arbetar med.

1.2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka de svenska kristna biståndsorganisationerna ACT Svenska kyrkans, Diakonias och PMUs arbete med ett särskilt fokus på hur de formulerar sina

⁸ Berg, Lundberg & Tydén. *En svindlande uppgift*. S.33

⁹ Svensk insamlingskontroll. Statistik-arkiv. Insamlingskontroll. 2024. <https://www.insamlingskontroll.se/news-type/statistik/>

¹⁰ Svensk insamlingskontroll. *De största organisationerna under 2023*. Insamlingskontroll. 2024. [De största organisationerna under 2023-Insamlingskontroll](https://www.insamlingskontroll.se/news-type/statistik/)

¹¹ Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Syftet med biståndet*. SIDA. 2024. <https://www.sida.se/sa-fungerar-bistandet/syftet-med-bistandet>

¹² Pearse, William, The problems with development aid. Incomics. 2021. [The Problems With Development Aid | INOMICS](https://www.incomics.org/development-aid/)

¹³ Collste, Göran, *Historisk rättvisa: gottgörelse i en postkolonial tid*, Daidalos, Göteborg, 2018. S.201

relationer till mottagarländer. Genom att analysera organisationernas policys och strategier om deras partnerskap ämnar uppsatsen att, utifrån ett dekolonialt och eurocentriskt perspektiv, kritiskt utreda hur svenska kristna biståndsorganisationer kan bidra till globala maktstrukturer.

Frågeställningar

- Hur beskriver de svenska biståndsorganisationerna ACT Svenska kyrkan, Diakonia och PMU sina relationer till mottagarländerna?
- Hur beskriver organisationerna sin egen roll, respektive mottagarens roll, i det internationella samarbetet?

1.3. Bakgrund

“Bistånd är ett stöd från rikare länder till fattigare länder för att minska fattigdomen, stärka demokrati och bidra till hållbar utveckling.”, det är så Naturskyddsföreningen, liksom många andra, definierar bistånd.¹⁴ Det finns två olika typer av bistånd, den ena kallas för humanitärt bistånd och den andra kallas för utvecklingsamarbete. Det humanitära biståndet handlar om att ge akut nödhjälp efter och under naturkatastrofer, väpnade konflikter och andra krissituationer. Utvecklingsamarbetet innefattar fleråriga strategier för att långsiktigt bekämpa fattigdom och stärka demokratin världen över.¹⁵

Efter andra världskriget växte idén om att främja social och ekonomisk utveckling. FN:s medlemsländer undertecknade ett dokument om att främja denna utveckling för alla folk. I detta dokument framkom flera biståndsmål, däribland att mänskliga rättigheter och grundläggande friheter skulle respekteras för alla utan att skilja på ras, kön, religion och språk.¹⁶ Detta ställde till det för en del religiösa organisationer, då dessa numera skulle förhålla sig till sekundär utvecklingshjälp.¹⁷ Under lång tid har kristna hjälp- och utvecklingsorganisationer kritiserats för att konvertera de människor de hjälper.¹⁸ Kristna utvecklingsorganisationer har bland annat ett mål att få fler anhängare och nå fler människor

¹⁴ Naturskyddsföreningen. *Så hänger bistånd och miljö ihop*. Naturskyddsföreningen. 2022. [Så hänger bistånd och miljö ihop - Naturskyddsföreningen](#)

¹⁵ Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete. *Två sorters bistånd*. SIDA. 2021. [Två sorters bistånd | Sida](#)

¹⁶ Berg, Lundberg & Tydén. *En svindlande uppgift*. S.43

¹⁷ Berg, Lundberg & Tydén. *En svindlande uppgift*. S.94

¹⁸ Islam, Didarul. The Role of Faith Based Organizations in Development: A Critical Analysis. I: *Philosophy and Progress*. Vol.LXIII-LXIV, 2018. S.91

med sitt budskap.¹⁹ Misstankar om att religiösa organisationer inte kan uppfylla kravet om religiös neutralitet fick 1960-talets Missionsrådssekreterare att reagera. Han menade att alla är lika inför Gud och att man därför inte frågar den sjuke om den är kristen eller inte innan man hjälper.²⁰ Eftersom svenska missionsarbeten tidigare har betraktats som en form av koloniala relationer, bidragit till universalism och även kritiserats för att försöka konvertera de människor de hjälper, kan det finnas en potentiell risk för kolonialitet, eurocentrism och kränkning av mänskliga rättigheter, inom dessa organisationer. Här nedan följer en kort introduktion till de organisationer som, på grund av ovanstående risker, undersöks i arbetet.

Svenska kyrkans internationella bistånds- och utvecklingsverksamhet kallas för ACT Svenska kyrkan. Organisationen har en 150 år lång historia som grundar sig i Lutherhjälpen och Svenska kyrkans missionsarbete.²¹ Deras arbete idag innefattar bland annat policydialog, påverkansarbete, insamlingskampanjer, programverksamheter och mobilisering i Sverige.²² ACT Svenska kyrkan får exempelvis stöd av EU, radiohjälpen och de är en strategisk partner till SIDA.²³ ACT Svenska kyrkans uppdrag innefattar, enligt dem själva, att dela evangeliet, stå upp för det mänskliga värdet, skydda skapelsen och leva i tro, hopp och kärlek.²⁴ Deras arbete handlar om att stärka de mänskliga rättigheterna och jobba för en hållbar utveckling.²⁵

Diakonia är en svensk ideell organisation sedan 1960-talet. Organisationens huvudmän är Svenska Alliansmissionen och Equmeniakyrkan. Diakonia finns i 26 länder och de har över 350 samarbetspartners.²⁶ De arbetar exempelvis med långsiktigt utvecklingsbistånd, opinionsbildning och flertalet projekt.²⁷ Diakonias verksamhet finansieras genom gåvor och bidrag från privatpersoner, församlingar och stiftelser. De får även bidrag från EU och SIDA.²⁸ Diakonia menar att deras kamp för rättvisa grundar sig i deras kristna tro och att det ligger till grund när de kämpar för allas lika värde.²⁹ I sitt arbete står Diakonia upp för de mänskliga rättigheterna. De jobbar för att alla människor världen över ska kunna åtnjuta de rättigheter de har rätt till.³⁰

¹⁹ Islam, Didarul. *The Role of Faith Based Organizations in Development*. S.92

²⁰ Berg, Lundberg & Tydén. *En svindlande uppgift*. S.99

²¹ ACT Svenska kyrkan. *Om ACT Svenska kyrkan*. Svenska kyrkan. 2024. [Om Act Svenska kyrkan](#)

²² Act Svenska kyrkan. *Organisation och styrning*. Svenska kyrkan. 2024. [Act Svenska kyrkans organisation och styrning](#)

²³ Act Svenska kyrkan. *Institutionellt givande*. Svenska kyrkan. 2024. [Institutionellt givande](#)

²⁴ ACT Svenska kyrkan. *Om ACT Svenska kyrkan*.

²⁵ Act Svenska kyrkan. *Om oss ACT Svenska kyrkan*. Svenska kyrkan. 2022. [Om Act Svenska kyrkan - ACTUM](#)

²⁶ Diakonia. *Diakonias organisaiton*. Diakonia. 2024. [Organisation - Diakonia](#)

²⁷ Diakonia. *För en rättvis, jämlik och hållbar värld*. Diakonia. 2024. [Vårt arbete - Diakonia](#)

²⁸ Diakonia. *Vår ekonomi*. Diakonia.2024. [Finansiering och kontroll - Diakonia](#)

²⁹ Diakonia. *Människor som förändrar världen*. Diakonia.2024. [Om oss - Diakonia](#)

³⁰ Diakonia. *Mänskliga rättigheter*. Diakonia. 2024. [Mänskliga rättigheter - Diakonia](#)

Pingstmissionens utvecklingssamarbete (PMU) är en av Sveriges större biståndsorganisationer och har som ansvar att leda de svenska pingstförsamlingarnas gemensamma biståndsarbete. Organisationen arbetar med utvecklingssamarbete, humanitära insatser, second-hand butiker och påverkansarbete. PMU bildades på 1960-talet och är idag verksamma i 27 olika länder. PMU:s arbete finansieras av bland annat radiohjälp, SIDA, EU och insamlade medel.³¹ PMU:s värdegrund bygger på tron att världen är skapad av Gud och att alla människor, som en del av Guds skapelse, har samma okränkbara värde.³² PMU:s arbete syftar till att människors rättigheter stärks. PMU förtydligar att de mänskliga rättigheter som ska stärkas är de som fastställs i FN:s olika konventioner.³³

2. Tidigare forskning

Kolonialism och beroende

I artikeln *Foreign Aid as Mechanism for Perpetuation of Neo-colonialism and Dependency: An Interrogation of Issues and Way Forward for Developing Economies* presenterar Eneasato Benjamin Onyekachi sin forskning kring utländskt bistånd som mekanism för nykolonialism och beroende. Hans forskning visar att efter andra världskriget var det många finansiella institutioner som, genom bistånd, bidrog till politiskt förtryck, ekonomiskt tryck och kulturell dominans. Onyekachi menar att biståndsorganisationer och dess program till synes fokuserar på utbildning, hälso- och sjukvård, mänskliga rättigheter och miljö, men att det samtidigt är ett verktyg för nykolonialism och beroende.³⁴ Onyekachi fokuserar på bistånd och dess relation till Afrika, han menar att andra tidigare koloniserade kontinenter har, ekonomiskt sett, utvecklats bättre än Afrika efter dess avkolonisering. För att förstå detta hänvisar han till Kwame Nkrumah som utvecklade termen nykolonialism. Nkrumah menar att nykolonialism handlar om att västerländska länder fortsätter att påverka och kontrollera utvecklingsländer, nu genom ekonomi och kultur snarare än militär och direkt politisk makt. Fastän formell kolonialism upphörde, kvarstår ekonomisk ojämlikhet mellan västvärlden och de tidigare kolonierna. Detta skapar ett nytt system av nykolonialism.³⁵ Onyekachi visar genom sin forskning att bistånd i viss mån hjälper till men att det inte lyckas uppnå sina huvudmål såsom

³¹ PMU. *Organisationen*. PMU. 2024. [Om Organisationen - PMU](#)

³² PMU. *Om oss*. PMU. 2024. [Läs mer Om Oss - PMU](#)

³³ PMU. *PMU's policy för mänskliga rättigheter*. PMU. Pingst internationellt. 2010.

³⁴ Onyekachi, Benjamin Eneasato. *Foreign Aid as Mechanism for Perpetuation of Neo-colonialism and Dependency: An Interrogation of Issues and Way Forward for Developing Economies*. I: *Inosr Arts and Humanities*. Vol.6.1, 2020. S.101

³⁵ Onyekachi. *Foreign Aid* S.102

att minska fattigdom och stabilisera ekonomier. För att effektivisera bistånd föreslår Onyekachi olika förändringar, många relaterade till att minska mottagarländernas beroende av bistånd.³⁶

David H. Lempert skriver i artikeln *A Dependency in Development Indicator for NGOs and International Organizations* om huruvida stater, internationella organisationer och icke-statliga organisationer minskar fattigdomen och motverkar det koloniala arvet samtidigt som det främjar självförsörjande.³⁷ Många utvecklingsorganisationer anser att de skapar en hållbar utveckling, ger människor fler valmöjligheter, bidrar till efterlevnad av FN:s principer och mål. Medan deras faktiska utvecklingsarbete ofta bygger på otillräcklig tekniköverföring vilket resulterar i en kortsiktig fattigdomsbekämpning och ett långsiktigt beroende. Lempert påpekar att det inte finns några internationella organ som håller utvecklingsorganisationer ansvariga för vad deras arbete egentligen bidrar till. Lempert menar att detta är ett av problemen med utvecklingssamarbete och utvecklingsorganisationer.³⁸ Därför har författaren varit med och utformat riktlinjer för dessa typer av arbeten samt utvecklat ett sätt att mäta detta.³⁹ I sin artikel testar han sedan sin indikator på Förenta Nationernas volontärer.⁴⁰ Han menar att denna indikator kan hjälpa organisationer och givare att se skillnad på metoder som främjar beroende och metoder som främjar självständighet. Lempert fortsätter att förklara att det enbart krävs hans 13 ja och nej frågor för att få svar på vad organisationerna bidrar till.⁴¹ Dessa frågor baseras på tre stycken teman: Tema ett handlar om att stärka mottagarlandets egna system och oberoende. Tema två innefattar att undvika skada på de lokala organisationerna och institutionerna. Tema tre bygger på att organisationens projekt speglas av värderingar såsom självständighet och ansvar. Lempert förtydligar att dessa tre teman är nyckeln till förändring inom utvecklingssamarbete.⁴²

I boken *Aid to Africa: Redeemer or Coloniser?* skriver Tim Murithi om biståndskolonisering. Med biståndskolonisering menar han en medveten användning av bistånd för att påverka, styra

³⁶ Onyekachi. Foreign Aid S.110.

³⁷ Lempert, H.David. A Dependency in Development Indicator for NGOs and International Organizations. I: Global Jurist. Vol 9.2, 2009. Stycke "abstract"

³⁸ Lempert. A Dependency in Development Indicators. S.1

³⁹ Lempert. A Dependency in Development Indicators. S.2

⁴⁰ Lempert. A Dependency in Development Indicators. Stycke "abstract"

⁴¹ Lempert. A Dependency in Development Indicators. S.14

⁴² Lempert. A Dependency in Development Indicators. S.15

och tvinga mottagaren att följa givarens intressen och mål.⁴³ Bistånd kan resultera i att mottagarländerna, i detta fall afrikanska länder, lämnar över den ekonomiska politiken till internationella givare. Detta gör att många afrikanska länder blir beroende av bistånd vilket leder till att de själva inte kan finansiera sina budgetar och landets behov.⁴⁴ För att undvika biståndskolonisering behöver man få bukt med ländernas beroende av bistånd, vilket Murithi menar sker genom något han kallar kontinental integration.⁴⁵ Mutithi menar att biståndskolonisering är en realitet i Afrika som kommer förvisa många av dess länder till en evig fas av underutveckling. Han förespråkar något han kallar för etisk bistånd, detta innefattar bland annat biståndsintegritet, demokratiskt styre och transparens.⁴⁶ I sin diskussion om en nutida form av kolonialism i relation till bistånd hänvisar Mutithi till Paulette Goudge. Hon menar att en stor del av biståndet till utvecklingsländer i huvudsak bidrar till att upprätthålla de globala maktstrukturerna av dominans och underordning snarare än att främja verkligt välstånd i mottagarländerna.⁴⁷

Vithet och makt

Paulette Goudge skrev boken *The Whiteness Power: Third world development and aid* i syfte att undersöka huruvida bistånd bidrar till mottagarländernas välstånd eller om det bidrar till underordnade relationer och dominans. Goudge drog slutsatsen att bistånd bidrar till att upprätthålla globala ojämlikheter och västerländsk överhöghet. I sin bok beskriver hon sina egna erfarenheter av bistånd- och utvecklingsarbete i Nicaragua, hon betonar då hur maktens vithet blev tydlig. Trots hennes bristande kunskap om landet och invånarnas situation gav hennes vithet henne en överlägsenhet som resulterade i att hon var den som gav råd och hjälp.⁴⁸ Hon menar att vithetens makt inte är uppenbar för vita, men att den fortfarande ligger till grund för hur vi pratar och agerar i utvecklingssamarbeten.⁴⁹ Goudge visar i sin bok att även om rasismen inte uttrycks på samma sätt som tidigare blir det tydligt hur ord och fraser stärker västvärldens överlägsenhet.⁵⁰ Ett exempel på detta är hur nicaraguaner framställdes som barn och att västvärlden tagit en föräldraroll att fostra, disciplinera och utbilda dem.

⁴³ Murithi, Tim. Aid colonisation and the promise of African continental integration. I: Abbas, Hakima & Niyiragira, Yves (red.), *Aid to Africa: redeemer or coloniser?*, Pambazuka, Cape Town, 2009. S.3

⁴⁴ Murithi. Aid colonisation. S.4

⁴⁵ Murithi. Aid colonisation. S.7

⁴⁶ Murithi. Aid colonisation. S.11

⁴⁷ Murithi. Aid colonisation S.4

⁴⁸ Goudge, Paulette, *The power of whiteness: racism in third world development and aid*, Lawrence & Wishart, London, 2003. S.8

⁴⁹ Goudge. *The power of whiteness*. S.204

⁵⁰ Goudge. *The power of whiteness*. S.205

Goudge menar att detta stärker västvärldens självbild som beskyddaren, försörjaren och den överlägsna.⁵¹ Avslutningsvis frågar sig Goudge hur vi kan förändra detta, hon menar att vi egentligen behöver omdefiniera bistånd och utveckling. Istället för att påtvinga västerländska idéer om vad som är bäst borde det handla om att lyssna på vad utvecklingsländer själva efterfrågar.⁵²

Trosbaserade utvecklingsorganisationer

Didarul Islam skriver i artikeln *The role of faith based organizations in development: A critical analysis* att det finns både positiva och negativa aspekter av trosbaserade utvecklingsorganisationer. Han granskar trosbaserade organisationer utifrån tre punkter, tillhandahållandet av sekteristiska tjänster, proselytisering och finansiering av terrorism.⁵³

Islam understrycker att trosbaserade organisationer har ett djupt och långt samband med utveckling.⁵⁴ Islam menar att det finns flera olika definitioner av trosbaserade organisationer, däribland Clarke och Jennings definition. Som lyder enligt följande

Any organization that derives inspiration and guidance for its activities from the teaching and principles of the faith or from a particular interpretation or school of thought within the faith.⁵⁵

Efter sin undersökning kommer Islam fram till att definitionerna av de tre punkterna är rimliga. Dock menar han att de är alltför generaliserande vilket kan resultera i en felaktig bild av trosbaserade organisationer. Vidare argumenterar Islam att tillhandahållandet av sekteristiska tjänster främst skedde inom konflikttrabbade områden, vilket kan bero på att människor litar mer på organisationer med samma religion som dem. Islam visar att internationella trosbaserade organisationer var bättre på att tillhandahålla hjälp till alla, oavsett religion.⁵⁶ Hans artikel visar att konvertering, i vissa situationer, sker i utbyte mot materiella föremål. Vissa trosbaserade organisationer har delat upp sina verksamheter och skiljer på missionsarbete och utvecklingsarbete, men det finns frågor om huruvida detta fungerar i praktiken. Islam anser att kritiken mot finansiering av terrorism är överdriven då detta endast har skett inom ett fåtal organisationer.⁵⁷ Han menar att de tre definitionerna

⁵¹ Goudge. *The power of whiteness*. S.206

⁵² Goudge. *The power of whiteness*. S.206

⁵³ Islam. *The Role of Faith Based Organizations*. S.81

⁵⁴ Islam. *The Role of Faith Based Organizations*. S.82

⁵⁵ Islam. *The Role of Faith Based Organizations*. S.86

⁵⁶ Islam. *The Role of Faith Based Organizations*. S.103

⁵⁷ Islam. *The Role of Faith Based Organizations*. S.104

begränsar trosbaserade organisationer men inte i den mån att det förstör eller hindrar deras globala utvecklingsarbete.⁵⁸

Svenskt bistånd

Bertil Odén och Lennart Wohlgemuth uppger i *Swedish Development Cooperation Policy in an International Perspective* att det svenska biståndet har förändrats överraskande lite genom åren. Regeringens proposition nr 100 från år 1962 ligger fortfarande till grund för dagens svenska utvecklingsarbete. Rättvisa, ägandeskap, mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning och jämställdhet har varit, och är fortfarande, grundstenar i det svenska utvecklingssamarbetet.⁵⁹ Odén och Wohlgemuth menar att de stora utmaningarna med bistånd, både i svensk och global kontext, har länge varit att göra det effektivt.⁶⁰ På senare år har fokuset skiftat till att förbättra samspelet med biståndets olika parter, en hållbar relation mellan givare och mottagare har visat sig påverka biståndets effektivitet. Författarna diskuterar svårigheterna med att upprätthålla denna hållbara relation.⁶¹ De betonar att ett resultatgivande bistånd kräver att mottagarnas egna initiativ och ägandeskap är det som styr, detta blir lite av en balansgång i svensk kontext eftersom Sverige uppger att de vill satsa på biståndsområden som ger resultat för svenska skattebetalare. Slutligen menar Odén och Wohlgemuth att bistånd generellt är en komplex fråga och att detta inte är ett undantag för Sverige.⁶²

Den tidigare forskningen ger detta arbete ramar, insikter och utmaningar som hjälper arbetet att förstå och kritiskt granska de aktuella organisationernas bidrag till globala maktstrukturer. Den tidigare forskningen visar att frågan om vad bistånd egentligen bidrar till bör analyseras utifrån flera aspekter såsom nykolonialism, kulturell dominans, ansvar, vitöverhöghet och konvertering. Eftersom det flera gånger har betonats hur relationen mellan givare och mottagare, mottagarländernas självbestämmande samt oberoende är nyckeln till ett effektivt bistånd är det något som är viktigt att utreda i denna forskning.

⁵⁸ Islam. The Role of Faith Based Organizations. S.81

⁵⁹ Odén, Bertil & Wohlgemuth, Lennart. Swedish Development Cooperation Policy in an International Perspective. I: *Perspective on...* Vol.9, 2007. S.3

⁶⁰ Odén & Wohlgemuth. Swedish Development Cooperation. S.5

⁶¹ Odén & Wohlgemuth. Swedish Development Cooperation. S.31

⁶² Odén & Wohlgemuth. Swedish Development Cooperation. S.35

3. Material och metod

3.1. Material

Primärmaterialet består av strategier, riktlinjer och policydokument från de svenska biståndsorganisationerna ACT Svenska kyrkan, Diakonia och PMU. Dessa dokument är alla hämtade från organisationernas egna hemsidor och är därmed förstahandskällor, vilket stärker dokumentens trovärdighet. Arbetet har väglett av en medvetenhet om den eventuella risk att organisationernas egna intressen och avsikter har påverkat deras dokument.

Uppsatsen har tagit del av flertalet offentliga dokument från de tre organisationerna, efter noggrann läsning och granskning var följande dokument mest relevanta. Diakonias *Global Strategy*, PMUs *Policy for Partnership* och ACT Svenska kyrkans *Riktlinjer för partnersamarbete inom Svenska kyrkans internationella verksamhet* kan alla vara viktiga resurser för att uppnå syftet om vad dessa organisationer bidrar till för globala maktstrukturer samt svara på frågan hur relationen till mottagarländer beskrivs och utformas. Dessa dokument kan svara på hur organisationerna beskriver sin och sina partners roller. Med andra ord har alla dessa dokument en väsentlig funktion i att uppnå uppsatsens syfte och besvara dess frågeställningar.

Under arbetets gång har SIDA:s webbplats gett en förståelse för den svenska synen på bistånd. ACT Svenska kyrkans, Diakonias och PMUs egna hemsidor har bistått arbetet med en inblick i deras organisation och arbete. Boken *En svindlande uppgift: Sverige och biståndet 1945-1975* av Annika Berg, Urban Lundberg och Mattias Tydén har gett en välgrundad inblick i det svenska biståndets historia och dess utmaningar.

3.2. Avgränsningar

För att få en så bra inblick som möjligt i hur organisationerna beskriver och utformar sina relationer till mottagare har arbetet endast fokuserat på den delen av bistånd som kallas för utvecklingssamarbete. Det valet grundar sig i att utvecklingssamarbete ofta är mer långvarigt och planerat medan humanitärt arbete istället är akut.

Som bakgrunden visar har kristna hjälporganisationer tidigare associerats med kolonialism, vilket gör att det finns en särskild vikt och stärkt relevans att undersöka deras roll idag. Därav har detta arbete aktivt valt att undersöka svenska kristna utvecklingsorganisationer. Dessa organisationer är ACT Svenska kyrkan, Diakonia och PMU. Alla dessa tre organisationer får bidrag från SIDA. De är också bland de 30 svenska organisationer som mottagit flest gåvor och mest bidrag under 2023.⁶³ Dessutom bedriver samtliga tre organisationer utvecklingssamarbete.

Undersökningen avgränsar sig till organisationernas egna texter, såsom policys, riktlinjer och strategier, snarare än deras praktiska arbete. Denna avgränsning är ett strategiskt val för att hålla studien fokuserad och hanterbar. Att inkludera det praktiska arbetet hade gjort uppsatsen alltför omfattande.

I en annan uppsats hade det varit intressant att göra en historisk jämförelse för att se organisationernas eventuella utveckling, men det faller inte inom ramarna för denna uppsats. Denna uppsats ämnar endast att se till organisationernas nuvarande påverkan på globala maktstrukturer.

3.3. Etiska överväganden

Precis som Vetenskapsrådet konstaterar har forskare själva ett ansvar att forskningen utförs i linje med god forskningssed.⁶⁴ För att uppnå en hög kvalitet på arbetet värnar jag om att i detta arbete följa etiska riktlinjer. Tillförlitlighet, ärlighet, ansvar och respekt har, som forskningssedens grundstenar, varit det som formgett detta arbete.⁶⁵ När man gör etiska överväganden är det viktigt att vara medveten om de forskningsobjekt som kan påverkas och huruvida forskningsintresset eller skyddsintresset bör tillämpas.⁶⁶ I det här fallet är det primära materialet offentlig information som organisationerna själva valt att inte skydda. Jag har under arbetets gång gjort mitt yttersta för att säkerställa att undersökningens resultat och analys inte påverkas av egna eller yttre intressen. Arbetet har varit sanningsenlig med den information och det resultat som delats, detta har säkerställts genom en transparens gällande arbetets alla delar.

⁶³ Svensk insamlingskontroll. *De största organisationerna under 2023*.

⁶⁴ Vetenskapsrådet. *God forskningssed 2024*. Stockholm: Vetenskapsrådet, 2024. [God forskningssed 2024 - Vetenskapsrådet](#), S.10

⁶⁵ Vetenskapsrådet. *God forskningssed 2024*. S.11

⁶⁶ Vetenskapsrådet. *God forskningssed 2024*. S.13

3.4. Metod

Undersökningen som har genomförts har inspirerats av Norman Faircloughs kritiska diskursanalys. Metoden är högst relevant eftersom den, som en form av kritisk samhällsanalys, sammankopplar diskurser och deras relationer till andra sociala faktorer såsom maktrelationer och ideologier.⁶⁷ Faircloughs tankar om hur viktigt språk är för att förändra sociala maktstrukturer har varit vägledande. Han menar att språk kan användas för att dominera grupper, genom att synliggöra relationen mellan språk och makt, kan dessa dominerade grupper ta första steget till frigörelse. Faircloughs teori om makt och språk kan belysa underliggande maktförhållanden och maktkamper.⁶⁸ Genom att använda språkets koppling till maktrelationer som ett verktyg kan metoden uppnå arbetets syfte med att utreda vad svenska kristna biståndsorganisationer bidrar till för globala maktstrukturer.

Fairclough är tydlig med att hans metod inte är något som alltid ska följas till punkt och pricka, utan att tillvägagångssättet måste anpassas baserat på undersökningens syfte.⁶⁹ Denna uppsats kombinerar hans textanalys med hans sociala analys. Faircloughs textanalys består av tre kategorier med ett antal underfrågor. Kategorierna är grammatik, textstruktur och vokabulär.⁷⁰ Detta arbete innefattar inte alla underfrågor, då några valts bort som irrelevanta för syftet. Arbetet ser dock till att inkludera frågor från alla tre kategorier. De frågor som har ställts till primärmaterialet är följande: Vilka upplevelsevärden har ord? Vilka relationella värden har ord? Vilka uttrycksvärden har ord? Vilka metaforer används?⁷¹ Vilka upplevelsevärden har grammatiska drag? Vilka relationella värden har grammatiska egenskaper? Vilka strukturer, i större skala, har texten?⁷² Fairclough betonar att för att förstå en text är det viktigt att undersöka de val av ord, grammatik och struktur som har gjorts i en text och de val som hade kunnat gjorts.⁷³ Därför kommer denna textanalys även att, till viss del, fokusera på de saker som inte finns med i texten. Den sociala analysen handlar om att koppla text till en social verklighet, sociala processer och/eller sociala praktiker.⁷⁴ Denna form av analys görs med hjälp av arbetets teorier. Fairclough menar att de sociala strukturer som en

⁶⁷ Fairclough, Norman. Critical discourse analysis. I: Gee, James Paul & Handford, Michael (red.), *The Routledge handbook of discourse analysis*, Routledge, London, 2012. S.9

⁶⁸ Fairclough, Norman, *Language and power*, 2. ed., Longman, Harlow, 2001. S.1

⁶⁹ Fairclough, *Language and power*. S.92

⁷⁰ Fairclough, *Language and power*. S.93

⁷¹ Fairclough, *Language and power*. S.92

⁷² Fairclough, *Language and power*. S.93

⁷³ Fairclough, *Language and power*. S.92

⁷⁴ Fairclough, *Language and power*. S.135

kritisk diskursanalys bör relateras till är maktförhållanden.⁷⁵ Därför är arbetets teorier högst aktuella att använda därefter.

Kritisk diskursanalys innebär att forskaren själv tolkar och analyserar materialet vilket medför en risk för subjektivitet. För att undvika det har arbetet följt Forskningsrådets forskningssed från 2024. Textanalysen har inte utgått från egenformulerade frågor som kan påverkas av tidigare kunskap och förutfattade meningar, istället utgår arbetet från Faircloughs frågor. En annan begränsning med kritisk diskursanalys är att den till stor del fokuserar på språk, vilket begränsar metoden från att ge en fullständig bild av en organisation, relation eller situation. Arbetet ämnar dock inte att ge en fullständig bild av organisationer utan det som undersöks är deras dokument.

4. Teori

Dekolonialitet

Materialet i denna uppsats tolkas utifrån ett dekolonialt perspektiv. Sabelo J. Ndlovu-Gatsheni menar att en dekolonial teori skiljer på kolonialitet och kolonialism. Kolonialism innefattar den politiska och ekonomiska makt som utfördes av europeiska länder på andra folk och nationer, så att deras suveränitet låg i en europeisk nations händer. Kolonialitet syftar på de kvarvarande maktmönsterna som grundar sig i kolonialismen. Ndlovu-Gatsheni konstaterar att kolonialitet överlevde kolonialismen och att kolonialitet är modernitetens mörkare sida, som används för att få kontroll, dominans och exploatera. Detta görs i namnet av modernisering.⁷⁶ Kolonialitet är en osynlig ojämn maktstruktur som ligger i centrum för den nuvarande eurocentrerade världen. En dekolonial teori handlar därför om att nedmontera dessa kunskapsuppfattningar och maktförhållanden.⁷⁷ Ndlovu-Gatsheni anser att dekolonialitet bygger på tre begrepp. Maktens kolonialitet undersöker nuvarande maktstrukturer och kan identifiera vilka länder som faller offer för dessa ojämna hierarkiska strukturer.⁷⁸ Kunskapskolonialitet identifierar vem som skapar kunskap och i vilket syfte. Det används för att ge utrymme för marginaliserade kunskaper, röster och människor. Varandets

⁷⁵ Fairclough, *Language and power*. S.135

⁷⁶ Ndlovu-Gatsheni, J. Sabelo. Decoloniality as the Future of Africa. I: *History Compass*. Vol.10, 2015. S.487

⁷⁷ Ndlovu-Gatsheni. *Decoloniality as the Future*. S.488

⁷⁸ Ndlovu-Gatsheni. *Decoloniality as the Future*. S.489

kolonialitet handlar om mänsklig ontologi och kan användas för att motverka avhumanisering, objektifiering och upprätta mänskligt värde.⁷⁹

Eurocentrism

Det primära materialet kommer även att tolkas utifrån eurocentrism. Eurocentrism bygger, enligt Samir Amin, på en myt om Europa som en sammanhängande enhetlig grupp medan området söder om Medelhavet hamnar i utanförskap och ses som något helt annorlunda. Inom denna idé dras det en gräns mellan Europa, som ses som centrum, och den tredje världen.⁸⁰ Europas historia anses som nyckeln till kapitalismens blomstrande.⁸¹ Eurocentrismen tar dock ingen hänsyn till de asymmetrier och ojämlikheter som utvecklades i takt med Europas framväxt.⁸² Den eurocentriska tesen lyfter istället alltid fram de egenskaper som anses vara specifika för Europa, egenskaper såsom marknadsrelationer och städernas autonomi.⁸³ Eurocentrismen förknippas ofta med kristendomen, som av vissa, anses vara anledningen till Europas blomstring, detta är något Amin ifrågasätter.⁸⁴ Risker med eurocentrism är, enligt Amin, att världens utvecklingslinje istället homogeniseras av Europa och europeiska värden.⁸⁵ Vilket i sin tur kan leda till en växande ojämlikhet och asymmetri på en global nivå.⁸⁶ Eurocentrism uttrycks i alla områden av det sociala tänkandet.⁸⁷ Det syns och finns i samhällsvetenskap, dagliga relationer, politik och allmänna uppfattningar om samhälle och kultur.⁸⁸ Europa ses som överlägsna inom materiell rikedom, makt, militär styrka, respekt för mänskliga rättigheter, social rättvisa och demokrati. Europa betraktas som en av de mest framstående världar som mänskligheten har skapat, där förnuft och effektivitet har nått sina högsta nivåer. Omvärlden kan därför enbart utvecklas genom att imitera Europa. Det finns ingen annan framtid för resten av världen än dess progressiva europeisering.⁸⁹ Därför har det blivit ett politiskt projekt för Europa att homogenisera omvärlden genom imitation av Europa.⁹⁰

⁷⁹ Ndlovu-Gatsheni. *Decoloniality as the Future*. S.490

⁸⁰ Amin, *Eurocentrism*. S.103

⁸¹ Amin, *Eurocentrism*. S.162

⁸² Amin, *Eurocentrism*. S.240

⁸³ Amin, *Eurocentrism*. S.241

⁸⁴ Amin, *Eurocentrism*. S.26

⁸⁵ Amin, *Eurocentrism*. S.259

⁸⁶ Amin, *Eurocentrism*. S.8

⁸⁷ Amin, *Eurocentrism*. S.255

⁸⁸ Amin, *Eurocentrism*. S.179

⁸⁹ Amin, *Eurocentrism*. S.180

⁹⁰ Amin, *Eurocentrism*. S.183

För att se vad kristna svenska biståndsorganisationer bidrar till har, som sagt, dekoloniala perspektiv och teorier om eurocentrism använts. Det dekoloniala perspektivet kan synliggöra kvarvarande koloniala strukturer, medan en eurocentrisk medvetenhet belyser riskerna med att europeiska värderingar och normer dominerar utvecklingsarbetet. På så vis kompletterar de två teorierna varandra. Båda fokuserar på makt på ett eller annat sätt, men utifrån olika synvinklar. Eurocentrismen ser till maktförhållanden och utveckling inom europeiska ramar medan det dekoloniala perspektivet fokuserar på vad det är för typ av makt och vem av aktörerna som har makt. Eurocentrismen är en viktig faktor i att förstå och analysera organisationernas syn på sin egen respektive partners roll. Den dekoloniala teorin är ett viktigt verktyg för att identifiera vad som kan vara försök till kontroll, dominans och exploatering. På så vis är båda teorierna användbara för att uppnå uppsatsens syfte och besvara dess frågeställningar.

Genom att tolka materialet ur ett dekolonialt perspektiv kan det resultera i att mottagarländernas interna maktstrukturer hamnar i skymundan. Eftersom detta arbete inte fokuserar på dessa utan endast på relationen mellan givarorganisation och mottagarland, är det inget som begränsar arbetet eller påverkar dess resultat. Det finns även en risk att ett dekolonialt perspektiv generaliserar alla länder i globala nord till en och samma homogen grupp och att alla globala sydländer generaliseras till en enda homogen grupp. Det finns en medvetenhet kring denna risk, men eftersom arbetets syfte inte är att kategorisera geografiska grupper, kommer inte denna begränsning att påverka arbetets resultat. Likt det dekoloniala perspektivet finns det en risk att eurocentrismen generaliserar alla länder i Europa till en och samma grupp, med samma värderingar och historia. Detta kan göra att inhemska svenska faktorer hamnar i skymundan. Medvetenheten kring denna risk är extra viktig.

5. Undersökning och analys

Här nedan undersöks och analyseras organisationerna en åt gången. Båda frågeställningarna undersöks och analyseras i samband med vardera organisation.

5.1. ACT Svenska kyrkan

I introduktionen av ACT Svenska kyrkans *Riktlinjer för partnersamarbete inom Svenska kyrkans internationella verksamhet* betonar de ofta det gemensamma ansvaret. De säger att

det finns ett gemensamt ansvar att samverka för att möta nutidens globala utmaningar.⁹¹ Svenska kyrkan använder aktiv grammatik för att beskriva ansvaret men de använder passiv grammatik för att adressera de historiska anledningarna till nutidens globala utmaningar. I introduktionen betonar de ännu en gång det gemensamma ansvaret, denna gång genom en metafor. "Som olika delar av samma kropp är vi inom denna gemenskap ömsesidigt beroende av varandra och gemensamt ansvariga inför varandra."⁹² Denna metafor understryker organisationerna och mottagarnas ömsesidiga beroende och gemensamma ansvar. Deras fokus på och användning av orden gemensamt ansvar kan signalera en vilja till ett samarbete som inte är hierarkiskt. Vilket skiljer sig från den hierarkiska makt som utövades under kolonialismen. Dock, om Svenska kyrkan verkligen vill ha ett gemensamt ansvar, borde de istället förklara hur de säkerställer det ömsesidiga beroendet och hur de, i enlighet med en dekolonial teori, nedmonterar koloniala strukturer som påverkar dagens globala utmaningar. När de använder sig av liknelser som samma kropp kan det indikera på en eurocentrisk risk att homogenisera deras partners till europeiska värden.

I Svenska kyrkans förklaring till deras finansiella stöd uttrycker de sig bland annat enligt följande: "I de fall där kärnstöd inte bedöms möjligt eller relevant...".⁹³ Detta visar på ett passivt språk. De har gjort ett grammatiskt val att inte nämna vem som bedömer om kärnstöd är möjligt eller relevant. Varför har de valt att inte inkludera vem som fattar det beslutet? I fler av Svenska kyrkans meningar finns det en passiv struktur, exempelvis när de diskuterar ansvarsfull utfasning:

I de fall partner under pågående avtalsperiod inte möter förväntningarna eller inte lever upp till gemensamma överenskommelser, kommer Svenska kyrkan i första hand i dialog söka förbättra samarbetet och bidra till kapacitetsstärkande, innan beslut fattas om att avsluta partnerskapet.⁹⁴

Här har de valt att inte förtydliga vem som fattar dessa beslut. De är även passiva i formuleringen om vems förväntningar som ska mötas. Passivitet går inte i linje med den dekoloniala teorin, då den teorin delvis bygger på att aktivt utmana och nedmontera nuvarande maktförhållanden och kunskapsuppfattningar. Passivitet kan även leda till en eurocentrisk risk att Europa fortsätts ses som överlägset.

⁹¹ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete inom Svenska kyrkans internationella verksamhet*. Verksamhetsavdelningen. 2015. S.3

⁹² Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.3

⁹³ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.6

⁹⁴ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.9

I deras stycke om relationer och partnersamarbeten i centrum konstaterar de att "Svenska kyrkan utför begränsat eget operativt arbete utanför Sverige och sluter i stället avtal om samarbete med lokala partnerkyrkor och organisationer."⁹⁵ Detta kan ses som positivt ur ett dekolonialt perspektiv eftersom det indikerar på en strävan att ge makt åt deras partners kunskaper, erfarenheter och röster. Dokumentet visar återigen på en vilja att ge makt åt lokala partners och stärka deras röst när Svenska kyrkan diskuterar sig själv som partner, de konstaterar då att "Svenska kyrkan vill på detta sätt inte tala för, utan verka för att partnerorganisationer i samarbetsländerna hörs i samhällsdebatten och som aktörer i egen rätt."⁹⁶ Detta är i linje med en dekolonial praxis då det ger utrymme för deras partners röster. Något som ytterligare visar på att Svenska kyrkan vill skapa strukturer som inte bygger på kolonialismen är när de, i sin beskrivning av Svenska kyrkan som partner, konstaterar att "Vår roll är att facilitera och möjliggöra, inte diktera och kontrollera."⁹⁷ Genom att ställa ord såsom "facilitera" och "möjliggöra" emot "diktera" och "kontrollera" framställer Svenska kyrkan sig som en stödjande och icke-dominant aktör. Dock har de aktivt valt att inte förklara hur de ska se till att de faciliterar och möjliggör istället för att diktera och kontrollera. Kolonialitet handlar, enligt Ndlovu-Gatsheni, om att kontrollera. För att Svenska kyrkan ska uppfylla sitt mål med att inte diktera och kontrollera behöver de därför anta dekoloniala praktiker. Deras beslut att inte ge konkreta exempel på hur de ska förverkliga målet med att inte diktera och kontrollera kan tolkas som ett sätt att upprätthålla sin europeiska överlägsenhet och kontroll, vilket inte motverkar eurocentrism och kolonialitet.

Under rubriken "Relationer och partnersamarbeten i centrum" skriver ACT Svenska kyrkan följande: "Som kyrka i en global värld vill Svenska kyrkan även lära av andra kyrkors erfarenheter och föra hem detta till arbetet i vår svenska kontext."⁹⁸ De nämner även, när de beskriver partnersamarbete, att "Tillsammans utvecklar parterna åtaganden och målsättningar för ömsesidigt lärande."⁹⁹ Meningen antyder att båda parter är aktiva. När de skriver vilka saker som Svenska kyrkan kan bidra med nämner de bland annat kapacitetsstärkande. De tydliggör då att "Allt samarbete med partnerkyrkor och organisationer har till syfte att också bidra till ökad kapacitet hos såväl partnern som Svenska kyrkan."¹⁰⁰ Dessa citat visar på att

⁹⁵ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.3

⁹⁶ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.5

⁹⁷ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.5

⁹⁸ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.3

⁹⁹ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.5

¹⁰⁰ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.6

ACT Svenska kyrkan försöker undvika en kolonial struktur där kunskap och kompetens endast överförs från Europa till icke-Europa. Detta visar i sin tur på att de, i sitt dokument, försöker utmana kolonialitet. Deras vilja att ömsesidigt lära motsätter sig eurocentrismens syn att det endast är icke-europeiska länder som ska utvecklas och lära. Eurocentrismen handlar om att andra länder ska imitera Europa för att utvecklas, snarare än att imitera och lära av varandra. Detta skiljer sig från Svenska kyrkans vilja att lära av andra än den europeiska gemenskapen.

Flera gånger i dokumentet identifierar Svenska kyrkan sig som en del av en världsvid kyrka. I introduktionen säger de: “Vi vill att den breda och djupa förståelsen av gemenskapen inom den världsvida kyrkan ska genomsyra vårt internationella arbete.”¹⁰¹ Ur ett kritiskt-eurocentriskt perspektiv kan detta väcka frågetecken kring denna världsvida gemenskap och vilka normer den utgår utifrån, finns det en risk för homogenisering av Europa och dess värderingar? Med tanke på, som detta arbete tidigare visat, att kyrkan har kopplingar till kolonialism väcker det frågor om vad den världsvida kyrkan innebär, är det något som Svenska kyrkan vill associeras med? Varför har de valt att inte mer ingående förklara vad detta innebär för dem och deras partners? Genom att tolka detta utifrån kunskapskolonialitet är det viktigt att ifrågasätta vem och vilka som definierar den världsvida kyrkan.

ACT Svenska kyrkan menar att kyrkor och organisationer kan bidra till bland annat bärkraftig ekonomisk och social utveckling.¹⁰² Eftersom många europeiska länder, enligt Amin, driver politiska projekt att homogenisera omvärlden medför detta en risk för att eurocentriska idéer sprids och stärks. Vilket, enligt Amin, kan leda till växande ojämlikhet och asymmetri. Detta kan osynliggöra de lokala rösterna, vilket inte är i linje med en dekolonial praxis. Därför hade det behövts att Svenska kyrkan förtydligade hur de har tänkt att bidra till ekonomisk och social utveckling.

Svenska kyrkan försöker visa på respekt för lokala kontexter genom att flertalet gånger betona sin vilja att förstå det sammanhang deras partner verkar i. När Svenska kyrkan beskriver utsänd personal som en resurs konstaterar de att “Närvaro genom utsänd personal är i många fall en nödvändig förutsättning för att förstå det sammanhang där våra partner verkar och för

¹⁰¹ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.3

¹⁰² Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.3

att kunna utveckla fördjupat partnerskap”.¹⁰³ Detta språkbruk kan antyda att deras partners själva inte kan uttrycka och förklara deras sammanhang. Vilket kan kopplas till eurocentrismen som menar att Europa är där den högsta nivån av förnuft har utvecklats. När Svenska kyrkan diskuterar dialog som en uppföljning betonar de att “Dialogformen bidrar till att föra Svenska kyrkan närmare den verklighet som partner lever och verkar i är en förutsättning för möjligheten att utgöra ett bra stöd för partnern.”.¹⁰⁴ Detta språkbruk kan, å andra sidan, visa på en vilja att anpassa sig till deras partner och förstå den verklighet som de lever och verkar i. Här vill Svenska kyrkan vara dem som närmar sig och för sig närmare. Detta kan ses som en vilja att vara en motvikt för eurocentrism.

Efter att Svenska kyrkan har listat sina partnerkriterier konstaterar de att

I de fall en partner inte kan uppfylla någon eller några av dessa kriterier vill Svenska kyrkan föra dialog om och bidra till att stärka kapaciteten hos partnerorganisationen inom de aktuella områdena.¹⁰⁵

Denna formulering visar på att Svenska kyrkan har en förståelse för strukturella ojämlikheter som kan göra det svårt för en partner att möta deras europeiska krav. Att erbjuda kapacitetsstärkande åtgärder kan minska asymmetrier och ojämlika förhållanden sedan kolonialismen. Vilket kan ses som ett steg i dekolonialitet i den mån att de minskar de ojämlika förhållandena sedan kolonialismen. När de diskuterar kapacitetsstärkande betonar de även att partnerns egen definition av behov är centralt.¹⁰⁶ Genom att låta de lokala rösterna få vara i centrum visar det återigen på dekolonialitet. Å andra sidan visar Svenska kyrkans kriterier att de kommer från en position av auktoritet. Detta riskerar att upprätthålla kolonialitet och eurocentrism när partnerorganisationerna indirekt förväntas anpassa sig till den svenska organisationens ideal och auktoritet. Dock klargör Svenska kyrkan att deras partners gör egna avvägningar för att ingå ett samarbete utifrån deras egna motiv och krav.¹⁰⁷ Detta visar på ett aktivt språk, som ger ansvar och beslut till Svenska kyrkans partners.

Svenska kyrkan har i dokumentet ett stycke om ansvarsfull utfasning. Detta stycke konstaterar att redan vid inledningen av ett partnersamarbete ska de planera för möjligheten att fasa ut det ekonomiska och kapacitetsstärkande stödet.

¹⁰³ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.7

¹⁰⁴ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.9

¹⁰⁵ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.8

¹⁰⁶ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.6

¹⁰⁷ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.8

Därför ska det gemensamma arbetet bedrivas utifrån antaganden om hållbarhet så att resultatet av partnersamarbetet kan fortleva. Båda parter ska därför, i god tid innan avtalets utgång, diskutera det fortsatta samarbetet och i relevanta fall gemensamt komma överens om en utfasningsplan.¹⁰⁸

Detta visar på att Svenska kyrkan vill att en partner ska bli självständig. Svenska kyrkan planerar, redan vid inledningen av ett samarbete, att minska sin inblandning. Att vilja stärka arbetets hållbarhet och partners självständighet kan vara ett steg mot att minska kolonialiteten. När Svenska kyrkan beskriver sin egen roll betonar den följande: "Svenska kyrkan skall arbeta i sina partnerskap så att vi respekterar partners självständighet och verkar för jämställda maktförhållanden i relationen."¹⁰⁹ Detta ses, återigen, som att Svenska kyrkan tar ett steg mot att minska kolonialiteten. Å andra sidan förklarar de inte hur de har tänkt leva upp till detta. Deras val att inte förtydliga hur detta ska förverkligas kan tolkas som ett sätt att undvika specifika skyldigheter och åtaganden. Dessa skyldigheter och åtaganden skulle kunna vara en del av den nedmontering som Ndlovu-Gatsheni pratar om.

Svenska kyrkan kopplar flera gånger sin syn på partnerskap till rättigheter. Exempelvis när de förklarar vad de anser att kyrkor, ekumeniska nätverk och utvecklingsorganisationer kan bidra till. De nämner då ökad respekt för mänskliga rättigheter som ett exempel på vad de kan bidra till.¹¹⁰ De menar att effektiva partnerskap bland annat kräver att rättigheter sätts i centrum.¹¹¹ De kräver att deras partner ska "Arbeta rättighetsbaserat utifrån principer om deltagande, icke-diskriminering, människors egenmakt, ansvarstagande och ansvarsutkrävande (accountability)".¹¹² Inom eurocentrismen anses Europa vara överlägsen på områden såsom mänskliga rättigheter. Att arbetet ska utgå från mänskliga rättigheter kan ses som en del av det globala projektet att homogenisera världen genom att imitera Europa och europeiska värderingar. Å andra sidan, genom att Svenska kyrkan nämner dessa specifika rättigheter tillskriver de sig själva skyldigheter och ansvar att efterleva dessa. Vilket, om det efterlevs, ger deras partners rätt till deltagande, icke-diskriminering, egenmakt, ansvarstagande och ansvarsutkrävande. Vilket i sin tur är i linje med en dekolonial praxis. För att inte lämna rum för misstankar och risk för eurocentrism borde dock Svenska kyrkan även skriva hur de ska leva upp till dessa rättigheter. Eftersom det kan ge en inblick i kopplingen mellan eurocentrism och deras rättighetsbaserade synsätt på partnerskap.

¹⁰⁸ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.9

¹⁰⁹ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.5

¹¹⁰ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.3

¹¹¹ Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.5

¹¹² Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete*. S.7

5.2. Diakonia

Diakonia har inget enskilt dokument som endast är kopplat till deras partnersamarbete. Men i deras *Global strategy* har de segment som nämner vilka de jobbar med, hur de jobbar och bland annat sin roll som partner.

Diakonia tydliggör tidigt i sitt dokument *Global Strategy* vad deras mål som organisation är. “Diakonia’s mission and overall goal is to change unfair structures – political, economic, social and cultural – that generate poverty and inequality, oppression and violence.”.¹¹³ Meningens uppbyggnad skapar en bild av Diakonia som en global förändringsaktör. De visar på att de vet att det finns orättvisa strukturer, de exempel på orättvisa strukturer som de nämner är de kategorier där europeiska länder, under kolonialismen, hade makt. Diakonia poängterar att de vill förändra dessa strukturer, vilket är i linje med en dekolonial praxis. När Diakonia senare beskriver deras utvecklingssamarbete konstaterar de följande: “Diakonia carries out development cooperation programmes that address the root causes of poverty, inequality, oppression and violence.”.¹¹⁴ Den dekoloniala teorin menar att orättvisa strukturer kommer från kolonialismen och eurocentrismen var en av orsakerna till att världens ojämlikheter växte. När Diakonia hänvisar till rötterna för dessa problem borde de, uttryckligen, hänvisa till kolonialism och eurocentrism. Trots deras medvetenhet om orättvisa strukturer och problem nämns inte dess orsaker. När Diakonia inte adresserar kolonialismen kan det bli svårt för dem att identifiera eventuell kolonialitet, då kolonialitet är ett kvarvarande mönster från kolonialismen.

De konstaterar längre ner i dokumentet att de vill gå sida med sida med sina partners och skapa den förändring de ömsesidigt kommit överens om.¹¹⁵

With a committed local staff presence in our programme countries, we can be part of the change we want to see without taking over ownership from the civil society actors we are supporting.¹¹⁶

Detta citat visar att Diakonia värderar deras partners eget ägandeskap, vilket kan innebära att de som organisation inte vill ta deras makt ifrån dem. Detta är i linje med en dekolonial praxis. Dock nämner Diakonia inget om hur de ska se till att inte ta ägandeskapet ifrån deras

¹¹³ Diakonia. *Global strategy*. Board of directors. 2020. S.6

¹¹⁴ Diakonia. *Global strategy*. S.11

¹¹⁵ Diakonia. *Global strategy*. S.15

¹¹⁶ Diakonia. *Global strategy*. S.15

partners och vad ägandeskapet egentligen innebär. Detta skulle kunna vara ett sätt för dem att undvika specifika åtaganden och skyldigheter.

I dokumentet har diakonia ett stycke där de beskriver sig själva och deras roll, detta under rubriken "Diakonia's role- funding partner, ally and voice for change".¹¹⁷ Ett exempel på hur de beskriver sig: "We have a presence in the countries in which we operate, enabling us to be a co-creator of change and to accompany partners in their efforts for change."¹¹⁸ Diakonia beskriver sig här som en medskapare av bistånd. Ordvalen indikerar på ett samarbete och ett delat ansvar. Senare i dokumentet, i en diskussion om deras internationella och kontextuella roll, framhäver Diakonia sig själv som en aktör som kan skapa förändring i varje given kontext.¹¹⁹ När de framhäver sig själva som den faktorn som, oavsett kontext, kan skapa förändring kan det sammankopplas med eurocentrismen och idéer om Europas överlägsenhet, där utveckling och förnuft nått sina högsta nivåer. De fortsätter, i beskrivningen av sig själva, med

With our strong position and voice in Sweden, we influence Swedish and European politics through Diakonia's and our partners' analyses and engage with the Swedish public on international development and solidarity.¹²⁰

Detta kan tolkas som att deras roll i arbetet delvis bygger på att använda Europas inflytande och resurser som en vägledande kraft. Enligt det dekoloniala perspektivet är det de människor som tidigare blivit nedvärderade av kolonialismen eller fortfarande blir det av kolonialiteten som bör vara den vägledande kraften. Diakonia betonar senare i dokumentet att de har en förmåga att nätverka och bygga relationer som deras partners inte har.¹²¹ Då antyder Diakonia att de har exklusiva tillgångar och möjligheter, vilket förstärker den eurocentriska bilden av Europa som central aktör i utveckling. Ett ytterligare exempel på hur de ser sig själva som en central aktör i utveckling: "This entails accessing and using valuable experiences, best practices and expertise built on our vast pool of examples and experience from our global work."¹²² Det här indikerar att de placerar sig själva som nyckeln för förändring. Vilket, trots sin användning av ord såsom "co-creator", kan ge dem en position av makt. Diakonia betonar

¹¹⁷ Diakonia. *Global strategy*. S.11

¹¹⁸ Diakonia. *Global strategy*. S.11

¹¹⁹ Diakonia. *Global strategy*. S.15

¹²⁰ Diakonia. *Global strategy*. S.11

¹²¹ Diakonia. *Global strategy*. S.16

¹²² Diakonia. *Global strategy*. S.15

att i Sverige är de i sin egen kapacitet en förändringsaktör.¹²³ Deras språkbruk erkänner inte deras partners kapaciteter och kunskaper. Vilket motsäger den dekoloniala teorin.

De framhäver sig själva, i dokumentet, som en erfaren partner. Vilket syns när de definierar sin egen roll: “Diakonia is an experienced funding partner and ally to global civil society, having accompanied partners in Africa, Asia, Latin America and the MENA region since the 1970s.”¹²⁴ De formulerar sig på liknande sätt senare i dokumentet, när de diskuterar deras roll som medskapare, facilitator och katalyst, “Diakonia brings learning and experience from decades as part of the global struggle...”.¹²⁵ Genom att framhäva sin egen erfarenhet och långvarighet kan det finnas, enligt ett eurocentristiskt perspektiv, en risk att europeiska aktörer förstärks som nödvändiga för en lyckad utveckling.

När Diakonia diskuterar sin roll i samarbetet betonar de att “We strengthen the capacity of civil society through global mutual learning, and mobilise and manage funds to support partners and strategic actors through mutual accountability.”¹²⁶ När Diakonia framhäver sig själva som de som stärker civilsamhällets kapacitet kan det indikera att deras lokala partners inte är kapabla till detta. Vilket kan osynliggöra befintliga röster, erfarenheter och kunskaper som finns hos de lokala partnerna. Formuleringen kan på så sätt skapa en dold hierarki. I samma stycke, när de beskriver sin egen roll, konstaterar Diakonia att “We coordinate and harmonise with other donors to facilitate aid.”¹²⁷ Även detta kan osynliggöra de lokala rösterna, erfarenheterna och kunskaperna. Att nedvärdera de lokala människorna är inte i enlighet med det dekoloniala perspektivet. Att de väljer att lyfta deras samarbete med andra givare istället för med de lokala aktörerna visar på den eurocentriska idén om att Europa är en enhet som skiljer sig från resten av världen.

I stycket när de beskriver vilka de arbetar med konstaterar Diakonia följande:

Given the fact that half the world’s population is under 25, with 85 percent of this group residing in developing countries, young people are crucial to Diakonia. In alignment with our feminist principles, women and girls are prioritised in all our work.¹²⁸

¹²³ Diakonia. *Global strategy*. S.16

¹²⁴ Diakonia. *Global strategy*. S.11

¹²⁵ Diakonia. *Global strategy*. S.15

¹²⁶ Diakonia. *Global strategy*. S.11

¹²⁷ Diakonia. *Global strategy*. S.11

¹²⁸ Diakonia. *Global strategy*. S.13

Med användningen av ordet utvecklingsländer kan Diakonia upprätthålla den eurocentriska idén om att Europa är en enhetlig, mer utvecklad grupp, till skillnad från omvärlden som ses som annorlunda och en mindre utvecklad grupp. Detta språk kan upprätthålla en hierarkisk världsbild där Europa ses som det som ska efterliknas. Det förtydligar även den risk för kolonialitet som finns i Diakonias arbete, där europeiska värderingar upprätthålls. När Diakonia betonar att unga är nödvändiga för dem, utvärderas de unga människorna utifrån organisationens agenda snarare än deras egen autonomi. Genom att lyfta fram feministiska principer positionerar sig Diakonia som en progressiv organisation. Frågan är hur kvinnor prioriteras? Är det genom västerländska normer för utveckling? När det kommer till mänskliga rättigheter positionerar sig Diakonia återigen som en progressiv organisation. De konstaterar att deras vision, bland annat, baseras på de universella mänskliga rättigheterna.¹²⁹

I ett stycke när de diskuterar vart de geografiskt arbetar framställer Diakonia följande:

If we need to wind down our operations in a country, we will ensure that our withdrawal is based on clear criteria and employs a responsible exit strategy for staff and partner organizations.¹³⁰

Detta antyder en ordnad och omsorgsfull process. Men det framkommer inte, baserat på språkbruk och formuleringar, vem som avgör kriterierna för en eventuell avveckling. Utifrån kunskapskolonialitet är det viktigt att se till vem som skapar kunskap och i vilket syfte. Den vaga formuleringen kan användas för att rättfärdiga avveckling utan att redovisa hur och enligt vem. Med tanke på att kolonialitet handlar om att kontrollera och dominera väcker detta frågetecken kring varför Diakonia har valt att inte beskriva hur och enligt vem. Genom att undvika att beskriva hur dessa kriterierna sätts, kan det tolkas som ett uttryck för kontroll och maktutövning, vilket inte stämmer överens med en dekolonial praxis.

Diakonia nämner flera gånger mänskliga rättigheter. När de beskriver sig själva som organisation nämner de att “Our vision and mission are based on theological reflection and the universality of human rights.”¹³¹ När de beskriver hur de arbetar med sina partners nämner de ett mänskligt rättighetsbaserat arbetssätt. Det arbetssättet baseras på principer om mänskliga rättigheter, principer såsom dess universalitet, odelbarhet, sammankoppling och

¹²⁹ Diakonia. *Global strategy*. S.2

¹³⁰ Diakonia. *Global strategy*. S.13

¹³¹ Diakonia. *Global strategy*. S.2

vikten av jämlikhet och icke-diskriminering.¹³² Diakonia konstaterar att följande punkter är en del av deras mänskliga rättighetsbaserade arbetssätt: “That human rights are characterised by principles of equality and non-discrimination. That the pursuit and defence of human rights must be based on principles of the participation and inclusion of rights holders.”¹³³ Som nämnts tidigare anses Europa, inom eurocentrismen, att vara överlägsen på mänskliga rättigheter. Ett rättighetsbaserat arbetssätt kan på så vis ses som ett sätt att homogenisera och imitera Europa. Men precis som konstaterats tidigare, finns det också tendenser till dekolonialitet när organisationerna tillskriver sig skyldigheter och ansvar på detta sätt. När Diakoni aktivt tillskriver sig ett ansvar att efterfölja principer om jämlikhet, icke-diskriminering, deltagande och inkludering av rättighetshavare ger det rum för deras partners röster, erfarenheter och kompetenser. Vilket är i linje med en dekolonial praxis. Dock, precis som Svenska kyrkan, borde Diakonia här utveckla deras segment om människorättsbaserat arbetssätt för att inte lämna utrymme för eurocentrism.

5.3. PMU

PMU uppger att partnerskap är den grundläggande arbetsmetoden i deras organisation.¹³⁴ I deras dokument, *PMU's policy for partnership*, finns det dock inget specifikt segment om deras respektive mottagarens roll i samarbetet. Avsaknaden av detta kan tolkas som passivitet. För att undvika missförstånd om de olika rollerna borde PMU inkludera detta i sitt dokument.

De framhäver flera gånger i dokumentet att Gud skapade människor lika i relation till varandra.¹³⁵ I deras definition av partnerskap poängterar de att “Jesus Christ is the foundation to which all parties are joined, making them equally important and complementing each other's strengths and weaknesses.”¹³⁶ PMU understryker även, i deras definition av partnerskap, att

The relationship is based on the understanding that all parties have equal status and are agreed on the same values and respect for one another that incorporates trust, responsibility and openness.¹³⁷

¹³² Diakonia. *Global strategy*. S.10

¹³³ Diakonia. *Global strategy*. S.10

¹³⁴ PMU. *Policy for partnership*. Styrgruppen för Pingst Internationellt.2010. S.1

¹³⁵ PMU. *Policy for partnership*. S.1

¹³⁶ PMU. *Policy for partnership*. S.1

¹³⁷ PMU. *Policy for partnership*. S.1

PMU väljer att använda formuleringar såsom “lika viktiga”, “samma status” och de betonar samtidigt att alla parter har svagheter och styrkor. Detta motverkar de eurocentriska idéerna om att Europa är överlägset. Deras språk indikerar att det finns saker att lära från båda parter. Dessa exempel skiljer sig även från eurocentrismen eftersom de icke-europeiska länderna ofta har hamnat i ett utanförskap och separerats från Europa, medan det i PMU’s dokument framhävs att de alla är förenade och lika. Det som inte syns i detta stycke är hur de ska se till att alla blir lika viktiga och får samma status. Teorierna om dekolonialitet och eurocentrism visar på att alla inte har samma status, när PMU väljer att inte förklara hur de ska uppnå detta finns det en risk att maktförhållandena från kolonialismen och eurocentrismen fortsätter. Valet att inte vidareutveckla hur detta ska förverkligas kan tolkas som ett sätt att undvika skyldigheter till särskilda åtgärder, vilket hade kunnat bidra till att utmana dessa strukturer.

I stycket ovan finns flera exempel på hur Gud och Jesus används för att beskriva partnerskapet. Här är ett ytterligare exempel på en metafor om hur de hämtar inspiration från det kristna budskapet för att förklara deras partnerskap:

From a Christian perspective, partnership is likened to being branches of a tree that is a symbol for Jesus Christ. This means a relationship that contains spiritual, cultural and social dimensions.¹³⁸

Amin lyfter upp hur kristendomen ofta har setts som den bärande faktorn i Europas utveckling. Frågan är om PMU, med tanke på de senaste exemplena, också ser en koppling mellan kristendomen och utveckling? Den kristna retoriken kan vara inkluderande för vissa men exkluderande för andra.

PMU menar att baserat på hur de ser på partnerskap måste de agera, de säger då följande: “PMU will therefore actively promote conditions where individuals and organisations endeavour to establish partnerships as well as responsibly and passionately be a voice for people living in poverty.”¹³⁹ Det här kan tolkas som att PMU positionerar sig som en röst för de fattiga, vilket antyder på en underliggande hierarki där PMU för de fattigas talan, istället för att låta de fattiga komma till tals. Detta stärker kolonialiteten eftersom det dekoloniala perspektivet menar att organisationer ska ge makt åt människor vars röster, erfarenheter och kunskaper nedvärderas. Genom att framställa sig själva som de som ansvarar för att föra de

¹³⁸ PMU. *Policy for partnership*. S.1

¹³⁹ PMU. *Policy for partnership*. S.1

fattigas talan kan PMU förstärka en bild av Europa som idealet, där förnuft har nått sin fulla utveckling.

PMU beskriver partnerskapets egenskaper enligt följande: “Partnership is based on relationships characterised by trust and common values and goals.”¹⁴⁰ Gemensamma värderingar och mål visar på ett relationellt värde i deras formulering och det har en positiv klang. Dock förtydligar de inte vart dessa värderingar kommer ifrån, är det strukturer från kolonialismen? Eurocentrismen? Eller något helt annat? Det förtydligas inte heller huruvida deras partners får vara med och styra dessa gemensamma värderingar vilket är viktigt i relation till kunskapskolonialitet.

I samband med att PMU beskriver att deras arbete är kopplat till mänskliga rättigheter konstaterar de också följande: “Where the voice and role of women is suppressed in certain contexts, their position should be strengthened in all partnerships.”¹⁴¹ Att PMU har ett fokus på kvinnor är positivt, men formuleringen “i vissa sammanhang” antyder att det är ett isolerat problem snarare än ett strukturellt och globalt problem. Ur ett dekolonialt perspektiv väcks tankar om vilka kulturella normer som styr stärkningen av kvinnor. Är det kvinnorna som med hjälp av sin erfarenhet, kunskap och röst får möjlighet att stärka dem själva? Det finns eventuellt en eurocentrisk risk att europeiska värderingar används som mall för kvinnors rättigheter och stärkning.

PMU betonar att kommunikation är viktigt och att det ska ske under samma förutsättningar för alla. De konstaterar då att “It is expected that all can share their experiences, are open and honest and show a willingness to change.”¹⁴² Språkbruket i denna mening är passivt och abstrakt. Ur ett eurocentriskt perspektiv väcks frågor om vem som ska förändras och till vad? Är detta ett sätt att få deras partners i mottagarländerna att homogeniseras och imitera Europa och europeiska värderingar? Eller menar de att de själva, ur ett dekolonialt perspektiv, behöver förändras? Att PMU formulerar det hela som “förväntat” ger också dem en position av makt. Vilket kan riskera att upprätthålla kolonialitet och eurocentrism när partnerorganisationerna indirekt förväntas anpassa sig till den svenska organisationens förväntningar och auktoritet.

¹⁴⁰ PMU. *Policy for partnership*. S.1

¹⁴¹ PMU. *Policy for partnership*. S.1

¹⁴² PMU. *Policy for partnership*. S.1

PMU nämner flera gånger att deras partnerskap ska utgå ifrån ett rättighetsbaserat synsätt.¹⁴³ Ett exempel på detta är när de beskriver sin policy,

This policy is linked to those human rights concerned with people's right to voice their opinions, have control over their own lives and have access to a fair proportion of resources, power and influence.¹⁴⁴

Som nämnts både i relation till ACT Svenska kyrkan och Diakonia ses mänskliga rättigheter, inom eurocentrismen, som ett område där Europa är överlägset. Att partnerskapet då ska utgå från ett område där den ena ses som överlägsen kan leda till en risk för att få partnern att homogeniseras och imitera Europa. Men som tidigare konstaterat tillskriver sig PMU här skyldigheter att efterleva detta. Genom att deras partnerskap ska bygga på dessa rättigheter får deras partners rätt att uttrycka sin åsikt och rätt till resurser, makt samt inflytande, vilket i sin tur är i linje med en dekolonial praxis. För att inte lämna rum för misstankar och risk för eurocentrism borde dock PMU, liksom de andra organisationerna, även skriva hur de ska leva upp till dessa rättigheter. Eftersom det kan ge en inblick i den eventuella kopplingen mellan eurocentrism och deras rättighetsbaserade synsätt på partnerskap.

6. Slutsatser och diskussion

Det som syns i undersökning och analys är att den tvådelade syn på utvecklingsbistånd, även stämmer i svenska kristna fall. De tre organisationerna visar på en vilja att ge makt åt människor att själva förändra sina liv samtidigt som deras språkbruk, grammatik och struktur har tendenser till att stärka kolonialitet och eurocentrism. Svenska kyrkan beskriver bland annat sig själv som en möjliggörare och facilitator, Diakonia använder exempelvis ord såsom förändringsaktör för att beskriva sig själv medan PMU inte nämner någonting om deras respektive mottagarens roll i relationen. Organisationerna beskriver relationen till sina partners genom uttryck såsom jämställdhet, ömsesidighet, egenmakt och gemensamt ansvar samtidigt som de, i sitt språkbruk, riskerar att reproducera strukturer från kolonialismen och eurocentrismen. ACT Svenska kyrkan, Diakonia och PMU bidrar, i sina dokument, till flera olika globala maktstrukturer. Detta säger mycket om vad dessa organisationer behöver förändra. Att inte allt klart och tydligt pekar på att organisationerna enbart motverkar

¹⁴³ PMU. *Policy for partnership*. S.1

¹⁴⁴ PMU. *Policy for partnership*. S.1

maktasymmetri, kolonialism och eurocentrism är en förlust för organisationerna och för biståndet men framför allt för de människor de arbetar med.

Likt den tidigare forskningen visar även detta arbete på att utvecklingssamarbete, i detta fall de svenska kristna organisationerna, behöver förändras om de ska ha en chans att nå sina mål. Eftersom bistånd ses som en viktig del av lösningen för att motverka fattigdom, främja mänskliga rättigheter och få världen att nå en fredlig utveckling är detta resultat förödande. Ett steg i att förändra detta resultat skulle kunna vara att organisationerna använder sig av Lemperts tre teman, Islams tre definitioner och genom att vara med och påverka den svenska biståndspolitik, så att inte en proposition från 1962 fortfarande ligger till grund för nutidens utvecklingssamarbete.

När organisationerna väljer vaga och passiva formuleringar lämnar det utrymme för asymmetriska maktförhållanden mellan organisationerna och deras partners. De visar på, genom användning av formuleringar såsom ömsesidigt beroende, gemensamt ansvar och egenmakt, att de är medvetna om den kritiska bild som finns gentemot utvecklingssamarbete. Med tanke på historien och den aktuella kritiken mot utvecklingssamarbete borde organisationerna verkligen vilja, med hjälp av språkbruk, grammatik och struktur, visa på hur de tydligt motverkar detta. Trots detta nämner ingen av organisationerna uttryckligen kolonialism, kolonialitet, eurocentrism eller liknande begrepp. Det organisationerna har valt att inte skriva säger mycket om hur de ser på sig själva, sina partners och relationen. När de väljer att inte adressera tidigare orättvisor och maktasymmetrier lämnar det utrymme för dem att fortsätta.

Det finns en medvetenhet att organisationerna i andra sammanhang och dokument eventuellt kan ha diskuterat kolonialism, eurocentrism eller liknande begrepp. Men det som kritiseras är att organisationerna inte nämner detta i de dokument som de själva menar ligger till grund för deras partnerskap och att de heller inte hänvisar vidare till andra i så fall relevanta dokument. Det är även viktigt att nämna att om arbetet utgått från andra teoretiska ramverk hade möjligen andra maktstrukturer visat sig.

Detta arbete visar på att det är högst aktuellt att utreda vad dessa organisationers praktiska arbete bidrar till för globala maktstrukturer. Hur blir det när organisationer ska efterleva dessa dokument? Finns det då andra faktorer som gör att organisationerna bidrar till andra maktstrukturer? Det vore även intressant att i ett annat arbete undersöka svenska

organisationer som inte har en kristen koppling, för att se om icke-krista svenska organisationer bidrar till andra maktstrukturer.

Bibliografi

Primärkällor

Diakonia. *Diakonia's global strategy*. Board of directors. 2020.

PMU. *PMU's policy for partnership*. Pingst Internationellt. 2010.

Svenska kyrkan. *Riktlinjer för partnersamarbete inom Svenska kyrkans internationella verksamhet*. Verksamhetsavdelningen. 2015.

Böcker

Amin, Samir, *Eurocentrism: modernity, religion and democracy : a critique of eurocentrism and culturalism*, 2. ed., Monthly review press, New York, 2009.

Berg, Annika, Lundberg, Urban & Tydén, Mattias, *En svindlande uppgift: Sverige och biståndet 1945-1975*, Ordfront, Stockholm, 2021.

Collste, Göran, *Historisk rättvisa: gottgörelse i en postkolonial tid*, Daidalos, Göteborg, 2018.

Fairclough, Norman, *Language and power*, 2. ed., Longman, Harlow, 2001.

Fairclough, Norman. Critical discourse analysis. I: Gee, James Paul & Handford, Michael (red.), *The Routledge handbook of discourse analysis*, Routledge, London, 2012.

Goudge, Paulette, *The power of whiteness: racism in third world development and aid*, Lawrence & Wishart, London, 2003.

Odén, Bertil & Wohlgemuth, Lennart. Swedish Development Cooperation Policy in an International Perspective. I: *Perspective on....* Vol.9, 2007.

Tidningar och Tidskrifter

Islam, Didarul. The Role of Faith Based Organizations in Development: A Critical Analysis. I: *Philosophy and Progress*. Vol.LXIII-LXIV, 2018. S.81-108.

Khan, Themrise, The narrative of decolonization of development aid, I: *Idees*. 4 Februari 2022. The narrative of decolonization of development aid (Hämtad 14 December 2024).

Lempert, H.David. A Dependency in Development Indicator for NGOs and International Organizations. I: *Global Jurist*. Vol 9.2, 2009.

Murithi, Tim. Aid colonisation and the promise of African continental integration. I: *Aid to Africa: redeemer or coloniser?* Abbas, Hakima & Niyiragira, Yves (red.), , Pambazuka, Cape Town, 2009.

Ndlovu-Gatsheni, J. Sabelo. Decoloniality as the Future of Africa. I: *History Compass*. Vol.10, 2015. S.485-496.

Onyekachi, Benjamin Eneasato. Foreign Aid as Mechanism for Perpetuation of Neo-colonialism and Dependency: An Interrogation of Issues and Way Forward for Developing Economies. I: *Inosr Arts and Humanities*. Vol.6.1, 2020.

Webbsidor

Act Svenska kyrkan. *Institutionellt givande*. Svenska kyrkan. 2024. Institutionellt givande (Hämtad 17 december 2024).

Act Svenska kyrkan. *Om ACT Svenska kyrkan*. Svenska kyrkan. 2024. Om Act Svenska kyrkan (Hämtad 17 december 2024).

Act Svenska kyrkan. *Om oss ACT Svenska kyrkan*. Svenska kyrkan. 2022. Om Act Svenska kyrkan - ACTUM (Hämtad 16 december 2024).

Act Svenska kyrkan. *Organisation och styrning*. Svenska kyrkan. 2024. Act Svenska kyrkans organisation och styrning (Hämtad 17 december 2024).

Amnesty International. *Amnestys årsrapport 2023: Situationen globalt*. Amnesty International. 2024. <https://www.amnesty.se/aktuellt/amnestys-arsrapport-globalt-2023/> (Hämtad 17 december 2024).

Diakonia. *Diakonias organisaiton*. Diakonia. 2024. Organisation - Diakonia (Hämtad 17 december 2024).

Diakonia. *För en rättvis, jämlik och hållbar värld*. Diakonia. 2024. Vårt arbete - Diakonia (Hämtad 17 december 2024).

Diakonia. *Människor som förändrar världen*. Diakonia.2024.Om oss - Diakonia (Hämtad 17 december 2024).

Diakonia. *Mänskliga rättigheter*. Diakonia. 2024. Mänskliga rättigheter - Diakonia (Hämtad 17 december 2024).

Diakonia. *Vår ekonomi*. Diakonia.2024. Finansiering och kontroll - Diakonia (Hämtad 17 december 2024).

Naturskyddsföreningen. *Så hänger bistånd och miljö ihop*. Naturskyddsföreningen. 2022. Så hänger bistånd och miljö ihop - Naturskyddsföreningen (Hämtad 17 december 2024).

Oxfam Library. *Decolonize-what does it mean?* Oxfam. 2022. Decolonize- what does it mean?- Oxfam International (Hämtad 14 december 2024).

Pearse, William, *The problems with development aid*. Incomics. 2021. The Problems With Development Aid | INOMICS (Hämtad 14 december 2024).

PMU. *Organisationen*. PMU.2024. Om Organisationen - PMU (Hämtad 17 december 2024).

PMU. *Om oss*. PMU.2024.Läs mer Om Oss - PMU (Hämtad 17 december 2024).

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *FN: Rekordmånga människor i behov av humanitär hjälp*. SIDA. 2021. FN: Rekordmånga människor i behov av humanitär hjälp | Sida (Hämtad 17 december 2024).

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Sidas arbete med fredliga och inkluderande samhällen*. SIDA. 2023. Sidas arbete med fredliga och inkluderande samhällen (Hämtad 17 december 2024).

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Så fungerar biståndet*. SIDA. 2024. Så fungerar biståndet | Sida (Hämtad 17 december 2024).

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Syftet med biståndet*. SIDA. 2024. Syftet med biståndet | Sida (Hämtad 17 december 2024).

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Två sorters bistånd*. SIDA. 2021. Två sorters bistånd | Sida (Hämtad 17 december 2024).

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. *Globala målen för hållbar utveckling*. SIDA. 2022. Globala målen för hållbar utveckling | Sida (Hämtad 17 december 2024).

Synonymer. *Synonymer med bistånd*. Synonymer. 2023. Synonymer till bistånd - Synonymer.se (Hämtad 17 december 2024).

Svensk insamlingskontroll. *Statistik-arkiv*. Insamlingskontroll. 2024. Statistik-arkiv - Insamlingskontroll (Hämtad 17 december 2024).

Svensk insamlingskontroll. *De största organisationerna under 2023*. Insamlingskontroll. 2024. De största organisationerna under 2023-Insamlingskontroll (Hämtad 17 december 2024).

University of Leeds. *Decolonisation, development and faith*. Walkinson, Olivia, Tomalin, Emma & Eggert, Philippa. 2022. Decolonisation, development and faith | Religion in Public Blog (Hämtad 17 december 2024).

Uppsala universitet. *UCDP: Rekordmånga väpnade konflikter i världen*. Uppsala universitet. 2024. UCDP: Rekordmånga väpnade konflikter i världen - Uppsala universitet (Hämtad 17 december 2024).

Övrigt

PMU. *PMU's policy för mänskliga rättigheter*. PMU. Pingst internationellt. 2010.

Vetenskapsrådet. *God forskningssed 2024*. Stockholm: Vetenskapsrådet, 2024. God forskningssed 2024 - Vetenskapsrådet (Hämtad 14 december 2024).